

Příloha 1 – Transkripce rozhovoru

A¹: „Ze začátku bych se ráda zeptala na faktické informace.“

A: „1. otázka zní, kolik vám je let?“

G²: „Je mi 63.“

A: „Kolik let působíte ve školství?“

G: „Tak ve školství působím s určitými přestávkami 35 let.“

A: „Jaká je vaše aprobace?“

G: „Aprobace je český jazyk a dějepis na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.“

A: „Zabývala jste se vy nebo paní třídní letos již prevencí sexuální výchovy s těmito třídami?“

G: „Ne, já jsem s nimi nepracovala, protože vlastně tahle škola začala 01-09-2021. A ty třídy vznikly tedy úplně nově. Buďto přešli z nějaké školy nebo byly poskládány z žáků z různých škol a my jsme vlastně mapovali, jak to s mnoha výchovami včetně té sexuální bylo, a protože někdo ji měl trochu, někdo ji neměl vůbec, někdo ji měl tak nějak záhadně a ještě se do toho promítaly 2 covidové roky, tak jsme se rozhodli, že začneme trochu nezvykle pro šestku, ale začneme vlastně jako vstupem, který jinak by přicházel v úvahu právě v té 4 nejpozději v 5. třídě.“

A: „Děkuji Vám moc a teď se přesunem k otázkám zaměřené přímo k programu Dobrodružství dospívání. Celkově jich bude 6.“

A: „Otázka č. 1: Jaké bylo Vaše očekávání od programu a jestli se jej podařilo naplnit? Pokud ano, tak v čem konkrétně?“

G: „Já jsem měla jednak očekávání a jednak obavy. Tak to očekávání se naplnilo určitě, protože já jsem potřebovala, aby někdo zvenku dětem otevřel dveře do světa, do kterého jsi tak jako tak ty dveře otevírají nejrůznějšími způsoby sami, ale potřebovala jsem do toho vnést určitý systém a rád tak aby informace, které by mohly získávat cestami, které prostě nejsou pro ně ještě vhodné, se k nim dostaly naprosto standardní osvětovou. Tohle se určitě naplnilo. Ty obavy, které jsem měla, aby to s nimi lidově řečeno necloumalo ale obavy se ani moc nenaplnily.“

¹ Výzkumnice

² Respondentka

Naopak jsem měla docela radost při tom programu, že se zajímali a věděli docela dost a zajímali se hodně. Jo čili i ty 2 hodiny možná pro ně byly příliš krátké, možná i z důvodu toho, že předtím nic podobného neměli.“

A: „Jo super, moc děkuji.“

A: „Otázka č. 2: Myslíte si, že je program vhodně zacílen pro tuto věkovou skupinu?“

G: „Pokud by tomu programu předcházela třeba ta Moje cesta na svět nebo nějaká jiná obdoba, ať už by to byl program čistě biologický nebo v návaznosti na přírodovědu, tak by to bylo možná ne úplně dostatečně, ale tím, že jsme vlastně vyrovnávali nějakou hladinu, která podle mého teda dostatečná opravdu nebyla, tak tady to sedlo. Čili jinak by se těm šestkám mohlo říct i víc.“

A: „Určitě, to mám vlastně zkušenost, že většinou tenhle program si berou pětky a do prvního pololetí šestky, jelikož potom už jsou informace v programu možná spíše takové opakování, ale tento rok si program Dobrodružství dospívání objednáva spoustu škol právě i pro starší ročníky přesně z toho důvodu, že spoustu dětí o to přišlo v době covidu, no takže se to vlastně dohánělo.“

A: „Otázka č. 3: Jak byste zhodnotila formu výuky (modelový situace, hraní rolí apod.)?“

G: „Tak jak si to vybavuji, tak tam převažovala komunikativní frontální výuka, bylo tam nějaké promítání s videi. Určitě ta forma výuky byla adekvátní tématu. Děti seděly v lavicích a třída se nějak nepřeformovala. A pokud vím, ani se nějak extra nedělili na klučíci hnízda, holčíci hnízda, že byli už nějak promíchaný.“

A: „Ano, a pak jsme tam vlastně měli tu aktivitu, že jsme rozřazovali kartičky znaky dospívání. A pak jsou tam teda přiřazený ty videa a ukazování modelů.“

G: „Ta forma výuky, možná bych jako obecně, nejenom v této třídě, vůbec bych se nebála do té třídy víc vplout. Někdy ten lektor má pocit, že ta pevná paluba je pouze před tou tabulí a ono to tak není, ta třída prostě přijímá velmi pozitivně, když daný člověk vkročí a vpluje a najednou ta pozornost se musí nastavit trošku jinak.“

A: „Jo jo, určitě. Děkuji za tip.“

A: „Otázka č.4: Co Vám v programu chybělo, případně jaké jsou slabé stránky?“

G: „Obecně ta kartová výuka má velké plusy, protože ten třídní tým se dá hezky rozdělit na skupinky a každá skupinka si zpracovává jedno téma a vytváří si nějaké vlastní výstupy. Čili lektor je potom v roli moderátora. On nedeklamuje, ale pouze řídí komunikaci mezi skupinami.

Takže to by se tam dalo doplnit. Obzvláště pro tyto starší ročníky. Konkrétně když si ukazujeme modely jednotlivých měsíců v prenatálním stavu, tak rozdat dětem do skupin lístečky, aby přiřadily k jednotlivým měsícům, co už dítě v daném měsíci dokáže. Dále by bylo fajn mít třeba na A3 průběh těhotenství a teďka oni by to k danému měsíci mohli vztahovat a mohli by to tzn. žvýkačkou přiřazovat a může to pak viset ve třídě na tabuli a všichni to budou mít na očích a kdykoliv se na to mohou podívat. To jsou všechno prezentační metody, které oživují hodinu a vtahují děti více do výuky. Přeci jenom, ten školní život je velmi pasivní, je to jednostranné přijímání.“

A: „Nějaké aktivizační metody by určitě přispěly většímu zapojení, děkuji za tip.“

A: „Otázka č. 5.: Jak vnímáte to, že téma prevence sexuální výchovy zahájí externista? Jak žáci reagovali na přítomného externistu?“

G: „Tím, že přichází člověk z venku, tak je to v uvozovkách neznámý cizinec, což je pro ty děti vždy silně motivační. A probudí je to z nějakých navykých kolejí, kdy mají už k učiteli vybudovaný nějaký vztah a ten se zkrátka zacyklý. Najednou však přichází někdo, s kým to naučené nemají. Čili, najednou oni se musí probudit a reagují jinak. Reagují úplně jinak na lektora, který zprostředkovává určitý typ primární prevence, a ještě úplně jinak reagují na člověka, který přináší svůj zážitek. Z tohoto pohledu si myslím, že ten externí lektor je určitě přínosem. Může to být lektor z organizace tomu dedukované nebo to může být člověk z lékařského prostředí, ten to také bude přednášet zase trochu jinak.

Kdybych tuto prevenci domluvila s paní kolegyní, která učí přírodopis, tak ta se urve z hodiny a chvátá a pořád je jedna z mnoha učitelů, a to není ono.“

A: „Děkuji moc za odpověď a čeká nás poslední otázka v tomto rozhovoru.“

A: „Otázka č. 6: Pozorovali jste rozdílné chování u žáků na přítomného externistu než při standardních hodinách? (větší/menší ostych)“

G: „Zpočátku samozřejmě je tam bariéra, protože si teprve načítají lektora. Ale dovedou si ho načíst velmi rychle a myslím si, že ty 6. třídy, tak se chovali velmi hezky.“

A: „To s vámi musím souhlasit, já si vybavuji, že se i velmi zajímali. Měli spoustu doplňujících otázek.“

A: „Tak to bylo všechno. Děkuji moc za Váš čas a za získání užitečných informací a Vašeho pohledu.“

Příloha 2 – Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS S VYUŽITÍM ROZHOVORU

pro účely výzkumného projektu diplomové práce

Preventivní program Dobrodružství dospívání z pohledu učitelů

Výzkum probíhá pro účely zpracování diplomové práce vedené na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Autorkou diplomové práce je Alice Kocová, studentka oboru sociální pedagogika.

Hlavním cílem této práce je zjištění, zdali je preventivní program Dobrodružství dospívání vhodně zacílený v oblasti sexuální výchovy.

Rozhovor bude trvat přibližně dvacet minut a bude nahráván. Rozhovor, který s Vámi bude odveden bude plně anonymizován. Po nahrávání bude rozhovor přepsán a data budou použita výhradně za účelem zpracování diplomové práce, bude s nimi nakládáno bez vazby na Vaši osobu a budou se řídit pravidly o ochraně osobních údajů.

Souhlasím s poskytnutím informací prostřednictvím rozhovoru Alici Kocové pro účely výše popsaného výzkumného projektu a vím, že svůj souhlas mohu kdykoli zrušit bez udání důvodů a že mi z toho nevznikne žádná újma.

V

Dne

Podpis:

Podpis výzkumníka:

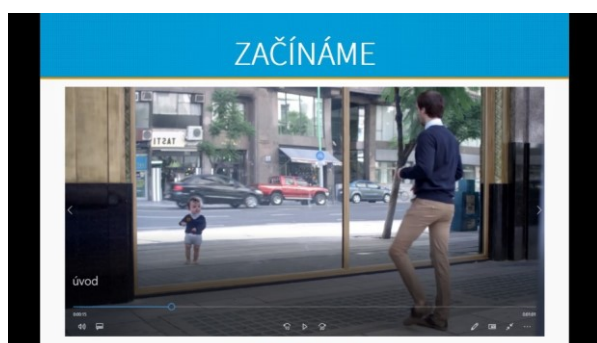
Alice Kocová

Příloha 3 – Ukázka preventivního programu Dobrodružství dospívání

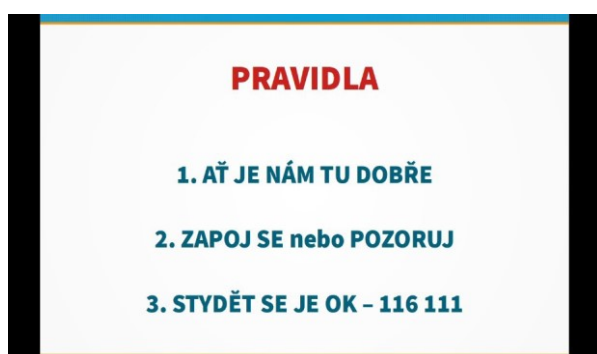
První hodina

Nalazení na téma, získat pozornost dětí, zapojit je do diskuse.

Úvodní video ilustruje téma, kterému se budeme věnovat, uvolnění atmosféry.

Téma studu zařazujeme hned na začátku lekce, abychom ošetřili, že je v pořádku se stydět a proč to tak máme.

DIVADLO: učitel, případně žák, stojí na zastávce, lektor se k němu blíží. Učitel, žák, uhýbá. Proč?

Osobní prostor, posílání intimních fotografií, reakce, pomoc – linka bezpečí 116111

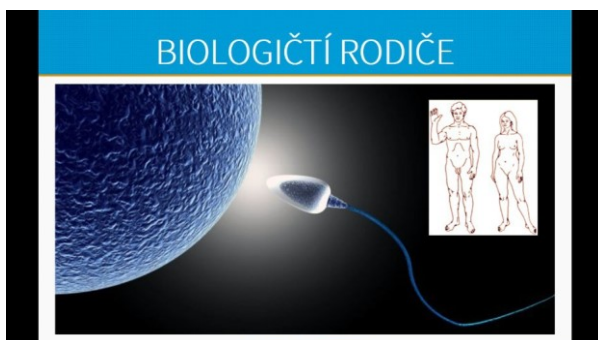
Čekají nás dnes společně 2 dobrodružné výpravy, jedna do historie a druhá do budoucnosti.

Co vidíte na obrázku? O čem budeme mluvit?

Koho to tu vidíme? Co mají muž a žena stejné, společné? Žáci pojmenovávají, čím jsou si muž a žena, kluk a holka podobní. V čem všem se liší? Pojmenují i pohlaví.

Muž a žena se liší v tom, jak vypadají, jak se chovají a také uvnitř svého těla. Máme orgány, které mají muži i ženy a některé jiné, které mají jen muži a jiné, které mají jen ženy.

Pohlavní orgány. V nich dozrávají pohlavní buňky. Jak se jmenuje pohlavní buňka v těle ženy? Jak je velká? Jak se jmenuje pohlavní buňka v těle muže?

AKTIVITA Pojďme společně hledat odpověď na tuto otázku. Zavřete oči a představte si, kdy začal váš život. Kdo víte, můžete zvednout ruku. reakce žáků

Dáme žákům možnost vyslovit své představy – obvykle narození a početí. Mohou společně argumentovat, vytvořit dva týmy, které budou vyslovovat své představy. Obvykle nemají pochyby, že začátkem života je početí.

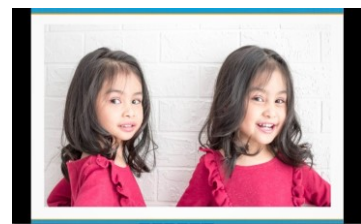
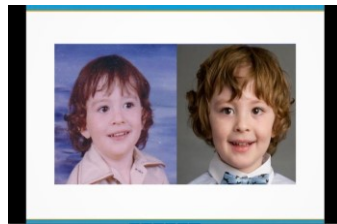
Poté pustíme **VIDEO** Cesta vajíčka - oplodnění, zahníždění.

Vysvětlíme si, **že lidský život začal spojením vajíčka a spermie**, v mámině těle. Vznikla jedinečná lidská bytost.

Narození je také důležitý okamžik našeho života, čas, kdy jsme se vystěhovali a začali jsme žít samostatně, poprvé jsme se nadechli.

Vajíčko a spermie v sobě jako flash disky nesou vlastnosti mámy a táty, jejich spojením vznikne nový člověk. Někaké vlastnosti dědíme po mámě a jiné po tátovi

Žáci zkoumají podobnost, mluvíme o tom, co všechno můžeme dědit. Mluvíme o dvojčatech. Jednovaječná/dvojvaječná/siamská. Jak vznikají jednovaječná a dvojvaječná dvojčata?

Přestože jsme rodičům podobní, nejsme stejní. každý z nás jsme jedinečný, unikátní. Máme různé vlasy, oči, jsme různě velcí a jsme šikovní na různé věci. Důkazem naší jedinečnosti je náš otisk prstů. **Kotvíme jedinečnost.**

AKTIVITA OTISKY PRSTŮ: List A4, suché pastelky, na stůl vprostřed kruhu položte list, napište třídu (5A) a děti si postupně dělají vlastní otisky.

Už víme, jak jsme vznikli a teď se podíváme na to, jaké to v mámině bříšku bylo.

AKTIVITA S MODELY – ukazujeme modely embrya a plodu do 5. měsíce

1. model – je nám měsíc a půl, jsme velcí jako borůvka.

2. model – jsou nám 2 měsíce, jsme velcí jako burák a máme vytvořené všechny orgány, ruce, nohy, tlukoucí srdce ...

3. model – jsou nám 3 měsíce, jsem velcí jako větší švestka, už se hýbeme

4. model – jsou nám 4 měsíce, jsem velcí jako avokádo, je vidět, jestli jsme kluk nebo holka

5. model – je nám 5 měsíců, jsem velcí jako pomeranč nebo jako menší banán a máma cítí, že se hýbeme.....

S žáky se bavíme o tom, jak dlouho trvá standartní délka těhotenství – můžeme srovnat s délkou školního roku, který trvá 10 měs.

Dále probíráme s žáky, jak jsme živeni a jak dostáváme kyslík? – placenta, pupečník

Povídání o porodu – jak dlouho trvá, jak jinak se můžeme narodit než porodními cestami (císařský řez).

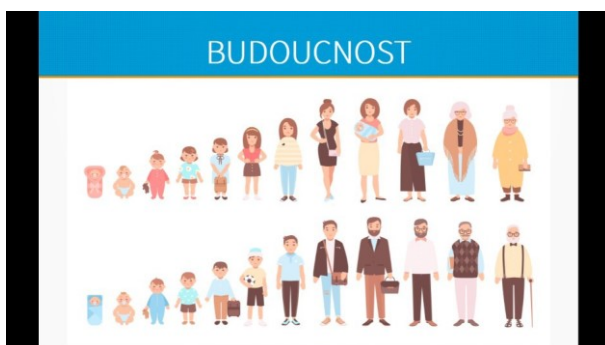
VIDEO POROD NUCLEUS.
Můžeme průběh komentovat. Toto video je dobrovolné, kdo se nechce

koukat, má možnost odejít s paní učitelkou nebo se video nemusí pouštět vůbec.

Druhá hodina

První mise dokončena – uděláme rychlé shrnutí první hodiny a čeká nás druhá dobrodružná výprava, do budoucnosti.

Od narození rosteme, učíme se nové věci, sedět, chodit, jíst, mluvit, hrát si, číst, psát....

Rosteme, měníme se a přichází čas, kdy už nejsme malé děti, ale dospíváme.

AKTIVITA ZNAKY DOSPÍVÁNÍ: Co se s námi děje v dospívání? Jak se to projevuje?

KARTY DOSPÍVÁNÍ do prostoru rozložíte karty se znaky dospívání textem dolů, každý nebo ve dvojici si postupně vybere 1 kartu, poté žák přečte jeden znak a střídají se. Třídíme karty podle toho, jestli do období dospívání patří nebo ne. Hojně komentujeme. Mění se naše tělo, naše chování, připravujeme se na dospělost.

Karty MENSTRUACE a POLUCE – lze zařadit mezi ostatní, nebo nechat na konec.

Naše tělo se mění nejen navenek, ale i uvnitř. V těle holky a kluka poprvé začínají dozrávat pohlavní buňky. Ne proto, že bychom je potřebovali, že bychom se už měli stát rodiči, ale naše tělo trénuje.

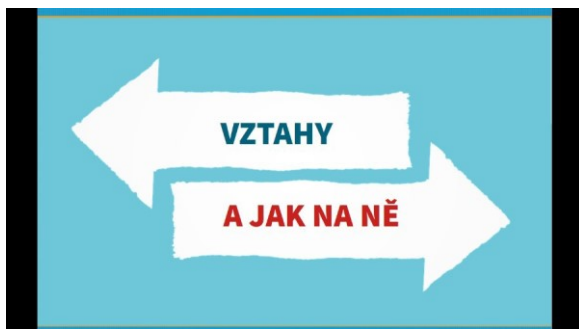

Mezi 10-15. rokem v těle dívky poprvé uzraje vajíčko. Asi jednou za měsíc. Děloha, jako hotel trénuje, aby se v ní v budoucnu mohlo uchytit miminko, a proto se připraví, aby se v ní dalo bydlet. Protože ale žádný člověk nevznikl, hotel zůstává

prázdný a uklidí se. Projeví se to menstruačním krvácením. Trvá obvykle 3-5 dní a jsou to dny, kdy nás holky může bolet břicho, jsme trochu mrzuté a potřebujeme o sebe víc pečovat, být v teple a čistotě. Používáme vložky, hygienické pomůcky, abychom krvácení zachytily a nezamazaly si oblečení.

I u kluků začnou poprvé dozrávat pohlavní buňky - spermie. I vaše tělo, kluci, trénuje. A protože je ještě nepotřebujete, tělo je někdy může uvolnit ven. Stane se to obvykle v noci, když jste v klidu.

Bavíme se ještě o další oblasti, která je pro To, že dospíváme, se začne projevovat také tím, že se zajímáme více o ostatní, začínáme se přátelit, začíná se nám někdo líbit.

Když někoho poprvé potkáme, čeho si všimneme? Jak vypadá, jak je oblečený, co říká.... Ale moc toho o něm nevíme a když

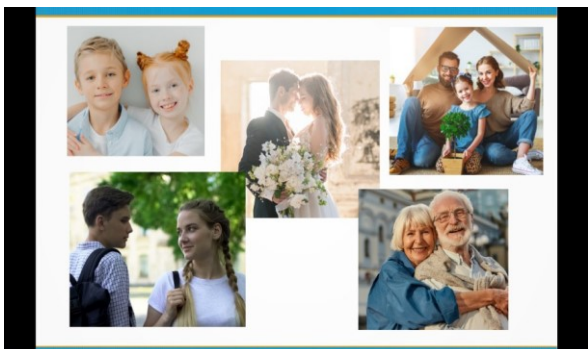
spolu trávíme čas, začínáme se poznávat a zjišťujeme, co máme společné a jestli si rozumíme, jestli budeme kamarádi.

AKTIVITA VAJÍČKO: rozdejte papíry, A6, nakresli vajíčko, rozděl ho, nahoru plus, dolů mínus, do každé oblasti napiš aspoň dvě vlastnosti, 2 pozitivní – jaké vlastnosti by tě u toho, kdo je ti blízký, s kým si rozumíš,

potěšily, jaký by měl/měla být?, 2 negativní - jaké vlastnosti by tě trápily, jaký by neměl/neměla být?, 3-5 min.

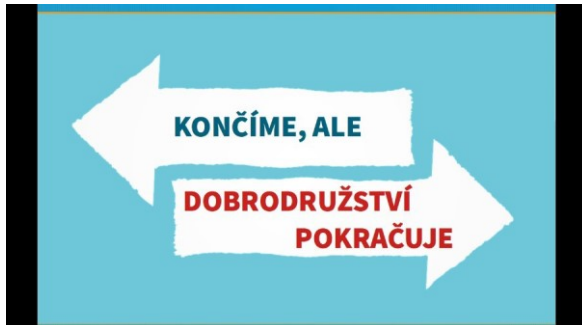
Reflexe - Kolečko vlastností, každý může přečíst jednu vlastnost, o kterou nestojí. Poté kolečko s pozitivní vlastností. Komentujeme, případně se doptáváme, rozvíjíme. Žáci mají možnost si uvědomit, o jaké vztahové vlastnosti stojí, proč si s někým rozumí a s někým ne.

Povídání si o různých typech vztahů:

A podobně jako přemýšlíme nad našimi kamarády, můžeme jednou přemýšlet nad někým, kdo se nám bude líbit, koho budeme mít rádi. Přejde čas, kdy i vy budete připravení na to, abyste s někým dokázali mít láskyplný vztah.

A možná budete připravení mít spolu svatbu, a i stát se rodiči. Možná potkáte někoho, s kým budete chtít být celý život. To všechno je dobrodružství, které je před vámi.

Shrnutí dvou společných hodin:

Tak jsme na konci, zvládli jsme 2 dobrodružné výpravy, do naší historie, objevili jsme, jak jsem vznikli a jak jsme se narodili. A také jsme podnikli výpravu do naší budoucnosti, objevili jsme

dospívání, jak se mění naše tělo, naše chování, naše vztahy.

Je to dobrodružství, které nekončí, které je před vámi. Přeji vám na tuhle cestu hodně, odvahy, síly, radosti. Přeji vám, abyste v budoucnu našli člověka, s nímž si budete tak rozumět, že budete společně chtít jít celým životem.

Je něco, co by ještě mělo zaznít, Na co byste se chtěli zeptat? Možná je spousta věcí, o kterých byste ještě rádi mluvili. Nebojte si to vzít na některou z dalších hodin a popovídejte si a objevujte, co vás zajímá.